

glagol v dve veliki skupini: v prvotne glagole: vrsta I. — IV. A. in izpeljane glagole: vrsta IV. B—VI. Kot nekaj dostavek se pa naslanjajo še na te vrste maloštevilni glagoli brez tematičnega vokala.

Da se je odločil prof. Jagić za razdelitev glagola po sedanjikovem deblu, temu je vzrok to, da je marsikaj v slovenskem nedoločniku drugotnega, kakor to kaže primerjanje z drugimi sorodnimi jeziki, posebno z litavščino. Mogoče se bo zdela Jagićeva razdelitev marsikomu pretežavna in nepraktična. To misli prof. Jagić sam, ki pa trdi, da je to odvisno le od navade. Če se navadimo glagol deliti po njegovi razdelbi, se nam bo tudi ta kmalu zdela praktična. Za jezikoslovce je ta trditev pač opravičena, a vprašanje je, če bo temu tudi po srednjih šolah tako, dasi seveda te ne pridejo v znanstvenem raziskovanju v poštev in ne morejo v znanosti odločevati.

V drugi razpravi o slovenskem imperfektu se prof. Jagić obrača proti Vondrákovi razlagi imperfekta. Vondrák meni 1. da je bil vedno t. j. sedanji prosti aorist nekoč imperfekt; a 2. vedčachъ aorist, ki je pa sedaj imperfekt. Temu mnenju se sivi učenjak Jagić upira na vso moč stoječ na mnogo realnejši podlagi kakor prof. Vondrák, ki ne jemlje v poštev res nahajajočih se staroslovenskih oblik. Tudi omenja prof. Jagić, da je jezik zelo konservativen in ohranja oblike, ki jih že ima, ter ne skače tako in ne preminja oblik, kakor trdi Vondrák. Jagić meni, da je imperfekt ustavljena oblika vedčachъ, achъ je pa, kakor sta domnevala to že Schmidt in Leskien, imperfekt od glagola jesmъ.

Po Jagiću je tudi běchъ imperfekt, ki je pa prešel v aoristovo spregatev. Zaradi tega prehoda trdi ravno prof. Vondrák, da je tudi běchъ aorist, a Jagić dokazuje, da se v stsl. spomenikih rabi kot imperfekt.

V tretjem spisu govori prof. Jagić o prihodnjiku debila by. Od tega nam je znanih samo malo participovih oblik. Miklošič, po njem Leskien in Vondrák so hoteli rekonstruirati sprego tega glagola. Nastavili so oblike: *byša, *byšeši. Jagić pa sprega, sodeč po participu byše, byšešteji, ki ga imajo samo glagoli IV. vrste, konsekvetno *byša, byšiši . . .

J. M.

Mencej: **Zur Praesensfrage perfekativer Verba im Slovenischen.** (Archiv für slaw. Philologie XXVIII. 3.) Pravi sedanjik tvorijo, kakor je znano v vseh slovanskih jezikih samo imperfektivni glagoli, sedanjkova oblika perfektivnih glagolov pa ima pomen prihodnika. Slovenščina dela v tem oziru izjemo,

ker pozna tudi pri perfektivnih glagolih pravi sedanjik. Jezikoslovci so se že mnogo bavili s to posebnostjo slovenskega glagola; več ali manj so bili skoro vsi edini v tem, da se tu kaže tuji nemški vpliv, samo o. Škrabec je v „Cvetju“ in „Archivu“ na duhovit način dokazoval, da je taka raba glagola v slovenščini opravičena v prvi osebi sedanjika z abstraktnim pojmom. Kakor hitro je dejanje z izgovorom že tudi izpolnjeno, je opravičen tudi sedanjik perfektivnega glagola, ker le s tem moremo hipnost dejanja izraziti. Zato je tudi Škrabcu v tem slučaju edino umestna uporaba sedanjika perfektivnih glagolov, na pr. zahvalim.

San Francisco pred potresom: Market Street.

To je pristno slovansko, tako so Slovenci vedno govorili, čudno je le, da tudi drugi Slovani tega sedanjika (efektivni praesens) ne poznajo.

Mencej ugovarja dokazovanju Škrabčevemu. Že v najstarejših dōbah sicer nahajamo v slovanskih spomenikih ta efektivni praesens, a ne izključno od perfektivnih, ampak tudi od imperfektivnih glagolov. Sedanjik perfektivnih glagolov se razširja po Trubarjevem nastopu vedno bolj in bolj. Izhaja pa cela prikazen od tujih glagolov; pri izposojenkah iz nemščine in drugih jezikov nahajamo posebno v

prvih časih to nepravilno rabo, ti so vplivali tudi na pristno slovenske glagole, da se je tudi tu začel uporabljati nepravilni sedanjik perfektivnih glagolov, ki so dobili s tem nekaj trajen, durativen pomen. Cela prikazen je torej res germanizem, do Levstika so rabili prepogosto slovenski pisatelji sedanjik perfektivnih glagolov, z Levstikom se pa začenja slovanski vpliv, in od tedaj ni ta sedanjik v knjigi več tako razširjen. J. M.

Neue Forschungen zur Sozial- und Wirtschaftsgeschichte der Slaven von J. Peisker. 1. Die älteren Beziehungen der Slaven zu Turkotataren und Germanen und ihre sozialgeschichtliche Bedeutung.

Mestna hiša v San Franciscu pred potresom.

Znani učenjak J. Peisker, čigar učenec je bil naš prerano umrli vseučilišni profesor Vladimir Levec, je priobčil v časopisu „Vierteljahrschrift für Social- und Wirtschaftsgeschichte“ III. Stuttgart, W. Kohlhammer, 1905 omenjeno razpravo, ki je izšla tudi v ponatisku. Pisatelj je znan po svojih, na socialno in gospodarsko zgodovino Slovanov se nanašajočih razpravah v istem časopisu leta 1897.; posebej izšle skupno z naslovom „Forschungen zur Sozial und Wirtschaftsgeschichte der Slaven.“ (Glej uvod pričujoče knjige!) Isto stvarino obdeluje tudi njegovo „Slovo o združbe“ (tudi v nemščini). V uvodu pričujoče knjige pa naznanja, da bo nadaljeval svoje preiskave o prvotnih razmerah Slovanov do Germanov in drugih narodov ter njih posledic

v posebnih publikacijah, ki bodo govorile: Über Wort und Gerät „Pflug“ bei den Slaven in Über die wlachosüdslavische Symbiose.

Že v „Slovu o združbe“, kjer razlaga Peisker nastanek (jugo)slovanskih zadrug iz bizantinsko-turškega načina obdačevanja (capitatio; καπιτάτιον), govori obširno o dveh slojih pri večini slovanskih narodov: o (vladajočem) pastirskem in (odvisnim) poljedelskim. Nekdaj so pri vseh Slovanih bili pastirji, župani (župa prvotno = Weiderevier!) vladajoči sloj. V Srbiji so na njih mesto stopili Rumuni-Vlahi kot sicer neodvisen, a ne vladajoč sloj. Odkod ti župani? ti vladajoči pastirji, živinorejci? Odkod dva sloja (Zweischichtung)? To je v glavnem vsebina pričujoče knjige. Obenem pa podaja razprava tudi odgovor na vprašanje, odkod gospodarska in politična inferiornost Slovanov zlasti nasproti Germanom, ki se javlja v zgodovinski dobi. Najstarejša znana bivališča Slovanov so ugodna za poljedelstvo in živinorejo. Toda nekatere izposojenke kažejo, da živinoreja ni bila gospodarska panoga Slovanov. (To so izrazi: skot, nuta = govedo, zlasti pa: mlěko [iz germ.] in tvareg = sir [iz turkotat].) S tem se vjema tudi poročilo Konstantina Porfirogeneta o razmerju Rusov do Pečenegov: Rusi so od Pečenegov dobivali govedo, konje in ovce, ker sami teh živali ne rede. Odkod ta nedostatek pri Slovanih kljub ugodnim

prirodnim razmeram njih bivališč? Nato odgovarja Peisker sledeče: Slovani so od pradednih časov bili sosedje raznih turkotatarskih nomadskih narodov. Teh glavno opravilo pa je, da ropajo pri mirnih sosedih živino, kar se je do nedavnih časov godilo v sedanjem ruskem Turkestanu. Če se je tak nomadski rod stalno naselil sredi med poljedelskimi Slovani, so nastali pastirski okraji, žup e. (Str. 142. i. dr.) Tuji rod je sprejel večinoma jezik poljedelcev Slovanov. Slovani so sicer že obdelovali polje, a župani, udje župe, pastirji so jim vladali. Drugod so bili vsaj pozneje živinorejski, vladarski sloj Germani. Take razmere so bile nekdanj, deloma tudi še v zgodovinski dobi pri vseh slovanskih